

לכבוד מיין ליעבהארציגען זיידען
רב מענדעלי מוכר-ספרים.

טייערער, געטרייער זיידע לעבען!
„סטעמפעניו“, מיין ערשטער אידישער ראָמאַן, וואָס איז אָנגעשריבען לכבוד אייער לעבען נאָמען, — איז אַייערער; ער איז אייערער ניט נאָר דערפאַר אַליין, וואָס איך האָב איהם לכבוד איך געשריבען, נאָר אויך דערפאַר, וואָס איהר האָט מיר אַרייניגעגעבען אַ חשק אזאָ ראָמאַן צו שרייבען.

אין איינעם פֿון אייערע בריעף זאָגט איהר צו מיר:
„איך וואָלט אייך געראַטהען קיין ראָמאַנען נאָר ניט צו שרייבען, דען אייער גוסט, אייער זשאַנר איז גאָר עפּיס אַנדערש; און איבער-הויפּט, אויב עס איז נאָר דאָ אין דעם לעבען פֿון אונזער פּאָלק ראָמאַנען, זענען זיי עפּיס גאָר אַנדערש, ווי ביי אַלע אַנדערע פעלקער. מען מוז עס גוט פּערשטעהן און נאָר אַנדערש שרייבען...“
אייערע ווערטער זענען מיר טיעף אין מוח אַריין, און איך האָב אָנגעהויבען צו פּערשטעהן אויף וויפּיעל אַ אידישער ראָמאַן דאַרף זיין אַנדערש פֿון אַלע אַנדערע ראָמאַנען, מחמת דאָס אידישע לעבען בכלל און די אומשטענדען, ביי וועלכע דער איד קאָן לעבן דאָבען, זענען נאָר ניט גלייך, ווי ביי אַלע אַנדערע פעלקער. היינט אויסער דעם האָט דאָך דאָס אידישע פּאָלק זיין אייגענעם כאַראַקטער, זיין

אייגענעם אידישען גייסט מיט בעזונדערע מנהגים און רגילות'ען, וואָס זענען נאָר פּערענדערט ווי ביי אַנדערע אומות. אַט די נאַ-ציאָנאַליסטישע אונזערע, וואָס בלייבען תמיד עכט אידיש, מווען זיך אַרויסווייזען אין אַ אידישען ראָמאַן, אויב ער איז נאָר באמת גענומען פֿונ'ם לעבען. דאָס האָב איך אָפּגעלעהרענט פֿון אייערע רעד און דאָס האָב איך געוואָלט אַרויסזאָגען דורך דער אידישער טאַקטער, רחל'ע די שענע, וואָס שפּיעלט די גרעסטע ראָלע אין'ם דאָזיגען ראָמאַן, און דורך אַלע אַנדערע פּאַרשוינען, וואָס דרעהן זיך דאָ אַרום איהר. אויף וויפּיעל דאָס איז מיר געראָ-טען — דאָס איז אַ בעזונדערע שאלה; נאָר מיין רצון איז געווען צו געבען אַ אידישען ראָמאַן, ווי איהר פּאָדערט עס מיט רעכט פֿון יעדען אידישען ראָמאַן-שרייבער.

אויך דאָמיט איז סטעמפעניו אייערער, ליעבער זיידע, ווייל דער נאָמען איז אייערער און די אידעע איז אייערע; ביי אייך, זיידע לעבען, אין איינעם פֿון אייערע לעצטע ווערק, האָב איך בעגעגענט פּערבייגעהענדיג דעם נאָמען סטעמפעניו מיט אַ פּלעשעלע „ליעבע-טראָפּען“, וואָס אַלע משותפים און דיענסט-מיידלעך קויפען עס ביי איהם אויף אָפּצוטהון... דאָס איז שוין געווען גענוג אויף אויפצוועקען אין מיין זכרון די אַלע וואונדער-ליכע מעשיות, וואָס איך האָב זיך אָנגעהערט יונגעלויז אין חדר אויף סטעמפעניו'ן — און מיין פּאַנטאַזיע האָט מיר שוין אונטערגעהאַלפּען צו בעשאַפען דעם דאָזיגען ראָמאַן.

עס קאָן זיין, אז אין פּיעל מקומות, ווי למשל אין דער ליטאַ, האָבען אידען פֿון קיין סטעמפעניו גאָר ניט געהערט, און דעריבער וועט דער נאָמען אַליין עפּיס אויסקומען ביי זיי משונה-וויילד; דער-פאַר אָבער איז דער דאָזיגער נאָמען זעהר גוט בעקאַנט ביי אונז, אין דער גאַנצער גלופּסקער סביבה פֿון מאַזעפּעווקע ביי יעהופּעץ, און ווער שמועסט דאָרט, אין אייערע שטערטלעך, אין גילאָפּיאַטסק, צוויאַטשיין און טונעיאַדעווקע — דאָרט ווייסט אַ קינד אויך, ווער

סטעמפעניו איז געווען, פֿון וואַנען ער שטאַמט און וואָס איז מיט איהם דער יחוס.
נאָר נישט סטעמפעניו אַליין איז דאָ אינאַנצען דער מיוחס, מיין כונה איז געווען מיט דעם דאָזיגען ראָמאַן צו בעשאַפען דריי פּערזאָנען, אַדער, ווי מע רופּט עס אָן, „הויפּט-העלדען“: דעם אידישען קינסטלער סטעמפעניו מיט זיין פּיעדעלע,

לכבוד סבי אהוב-לבי
רבי מנדלי מוכר-ספרים.

סבא היקר, נאָמען, שליט"א!
ס'ט מ'פֿינגט, הרומן היהודי הראשון שלי, שנכתב לכבוד שמך הקביב, ש'לך הוא; ש'לך הוא לא משום זה בלבד, שלכבודך כתבתיו, אלא גם משום זה, שאַתָּה נתת חשק בלבי לכתוב רומן כזה.

באחד ממכתביך אַתָּה אומר אלי:
„עצתי לך אמונה, שלא תכתוב רומנים כלל, פי דרכך במלאכת הכתיבה אחרת היא לגמרי, ובכלל, אם אָמנם יש בנני עמנו רומנים, הרי הם שונים ומשנים לחלוטין מאשר אצל כל-העמים האחרים. תביים אַנחנו להבין היטב בדבר ולכתוב באופן אחר...“

דבריה נכנסו אל לבי, התבוננתי וראיתי, עד כמה צריך רומן יהודי להיות שונה מאשר כל-הרומנים, לפי שחיי היהודים בכלל והתנאים, שבהם עשוי היהודי לאהוב, אינם דומים לאלו של שאר העמים, ולא זו בלבד, אלא שהעם היהודי מצדן באפי' וברוחו,

נהגיו ובהרגליו המיוחדים, השונים תכלית שני מאותם של שאר האמות. סגנים לאמיים אלו שלנו, הטבועים באפינו היהודי, מכרחים להתגלות בספור-אהבים יהודי, אם אָמנם לקוח הוא מתוך עצם החיים. אַתָּה זה למדתי מדבריה ואַתָּה זה נתכוננתי להביע על-ידי רחלי היפה, בת-ישך אל זו, המשחקת ברומן הזה את המפקיד הגדול ביותר, ועל-ידי שאר כל-הנפשות, החזרות כאן מסביבה, אם עלה חפצי בנדי-זוהי שאלה בפני עצמה; ואולם רצוני היה לתת לפני הקוראים רומן יהודי, כפי שאַתָּה דורש בצדק מאת כל כותב-רומנים יהודי.

ס'ט מ'פֿינגט ש'לך הוא אף בזה, סבא יקר, שהשם ש'לך והרציון ש'לך: באחת מיצירותיך האחרונות פגשתי דרך-אגב את שמו של ס'ט מ'פֿינגט, המתעסק בצלוחית של „טפות-אהבה“, שכל הנערים המשקתים והנעורות המשרתות קונים ממנו לסכסוכי-ענבים ש'להם. רמז זה די היה לי שיעורר בזכרוני כל-אותם ספורי-הנפלאות על ס'ט מ'פֿינגט, ששמעתי בימי ילדותי בבית רבי-יודי'ן כבר עמד לי ליצור את ספור-האהבים הזה.

אמשר, שבהרבה מקומות, כגון ליטה, לא שמעו היהודים שמע סטמפניו, ולכן השם עצמו ראה להם משנה ביותר, ואלו במקומותיה, בכל הסביבה הפסלונית, למן מוסיבקה ועד יהופיץ, ידוע השם הזה לרבים; כל-שמן בעירותיכם, בקבציאל, צלמונה ובטלון, — שם ידוע גם תיעוק של בית-רבו, מי היה סטמפניו, מאן מוצאו ומה-שיבו.

ואולם לא סטמפניו בלבד עקר כאן. כנתי היתה לברוא ברומן זה שלוש נפשות, או, כמו שקוראים להן בלשון המתכברים, „גבורים ראשיים“: אַתָּה האָמן היהודי סטמפניו עם

כְּבוֹרוֹ, אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל רַחֲמֵי הַיְיָהוָה עִם תָּמִיד דְּרָבָה, וְאֶת אֲשֶׁת הַחַיִל הַיְהוּדִית פְּרִידֵל עִם רוּחַהּ הַתְּנַרְנִית, הַהוֹמָה וְהַמְהִמָּה אַחַר הַמָּוֶת, — אֶת כָּל־אֶחָד עִם עוֹלָמוֹ הַקָּטָן, הַמֵּיחָד לוֹ, סְטֵמְפְּנִי, רַחֲמֵי וּפְרִידֵל — אֵלֶּה הֵם הַנוֹסְעִים הַמִּיחְסִים שְׁלֵי, הַיּוֹשְׁבִים רֵאשׁוֹנָה בְּכֹלֶת עֲגֻלְתִּי, וְכֹל־הַשָּׂאָר הֵם סָתָם בְּרִיזוֹת מִן הַצֵּד, פְּחוּתוֹת בְּמַעֲלָה, שְׁנֹצְטְרָפוֹ לָהֶם בְּדַרְכָּם יּוֹשְׁבוֹת מִמּוֹלָם, וְלָכֵן יִצְאָתִי יְדֵי חוֹכְמֵי בָּאֵלֹו בְּמַלְיָם מַעֲשוֹת, וְאֶת כָּל־טְרַחֵי וְעַמְלֵי נְתַמִּי לְשִׁלוּשֵׁת בְּנֵי־הָעֲלִיָּה.

סְבוּר אָנִי, כִּי הַמְּנַגֵּיִם הַיְהוּדִים, אֵלֶּה הַנִּקְרָאִים אֲצִלְנוּ בְּלִיחְמִים, עוֹלָם מֵיחָד הֵם, עוֹלָם בְּפָנָי עֲצָמוֹ, וְכֹדָאֵי לְהַצִּיץ לְתוֹךְ חַיֵּיהֶם בְּיָתֵר הַתְּעַמְקוֹת מַכְפִּי שְׁעִשִׁיתִי אָנִי בְּסִפּוּר־אֲהָבִים זֶה. לְכָד צְרִיךְ אָדָם שֶׁהָיוּ לוֹ עֵץ רוּאָה בְּעֵינָהּ, סְבָא רַחֲמָאֵי, עֵט שָׁנָן כְּעֵטָה וְכוּחַ הַתְּמָדָה כְּהַתְּמָדָה.

הוּא, מֵאֵין נִקְחָ הַתְּמָדָה וְיִשׁוּב־הַדְּעָתָה אַרְבַּע־רוּחַ מִי יָתֵן לָנוּ? «עַל יְצִירָה — אֵתָה אוֹמֵר לִי בְּמַכְתָּב אַחֵר — עַל יְצִירָה, נִכְדֵי הַיִּקְר, חָיִב סוֹפֵר לְהוֹיֵעַ, לְעִבּוֹד הוּא צְרִיךְ, לְלִטּוֹשׁ כָּל־מְלָה. יְכוּר אֵת אֲשֶׁר אָנִי אוֹמֵר לָךְ — לְלִטּוֹשׁ! לְלִטּוֹשׁ!»

לְלִטּוֹשׁ! וְהֵלֵא זֶה רְעָה חוֹלָה אֲצִלְנוּ, צְעִירֵי הַסְּפָרוֹת, שְׂאִין לָנוּ פְּנָאֵי, וְאָנוּ חוֹסְפִים וְעוֹשִׂים מְלָאכְתָּנוּ, כְּמוֹ שְׂאוּמְרִים, עַל רִגְלֵ אֶחָת, מְמַשׁ בְּנִשְׁמָה אֶחָת, בְּלֵי אֲשֶׁר נַעֲמוּד לְאֵין וְלִחְקֵר כָּל־רֵעִין, כָּל־מְלָה בְּפָנָי עֲצָמָה, לְעִבּוֹד וְלְלִטּוֹשׁ, כְּדִרְכָּךְ בְּקִדְשׁ. יוֹדֵעַ וּמְרִישׁ אָנִי, סְבָא יִקְר, בְּמָה צְרִיךְ הַיְיָהוָה לְצִרוּף אֵת «סְטֵמְפְּנִי», לְנַפְתּוֹ בְּשִׁלוּשׁ עֶשְׂרֵה נֶפֶשׁ. בְּרִי לִי, שְׂאֲצִלָּה הָיָה «סְטֵמְפְּנִי» לֹבֵשׁ צִוְרָה אַחֶרֶת, מַתְחַת יְדָךְ הָיָה יוֹצֵא מִתְּלַחֵן בְּאִפּוֹ אַחֵר לְמַרְי; אֲצִלָּה, סְבָא רַחֲמָאֵי, הָיָה מְשַׁתְּרָג וְעוֹלָה כְּאֵן

«מַעֲשֵׂה עַל־בְּנֵי מַעֲשֵׂה», «מַעֲשֵׂה בְּתוֹךְ מַעֲשֵׂה», וְהַמַּעֲשֵׂה עֲצָמוֹ.

«אוֹהֵב אָנִי, — אֵתָה אוֹמֵר שׁוּב עִם אֶחָד מִמַּכְתְּבֵיךָ, — כִּי הַתְּמָנָה הַמְּתַאֲרָת תְּכִיל בְּקַרְבָּה, מְלִבֵּד צִוְרָה נְאֻהָ, גַם חַיִּים, שְׁכָל טוֹב וּמַתְּשָׁבֵה, כְּכֹל שְׂאֵנוּ מוֹצֵאִים בְּאָדָם חַי. הַתְּמָנָה, מְלִבֵּד שִׁישׁ בְּהַ מְלִיצָה יִפְהָ, צְרִיכָה גַם לְמַדְנֵי דְּבָר...» וְאִלֵּם סוּד זֶה גְּלוּי וְדוּעַ רַק לָךְ בְּלִבְךָ, וְלֹא לְאַחֵר. לְיִצוּר תְּמוּנוֹת, שְׂיִבְלִיטוֹ שְׁנֵי פָּנִים, פָּנִים מִכָּאן וּפָנִים מִכָּאן, אוֹ שְׂעִטּוֹ מַעֲשֵׂה כְּפּוֹל שֶׁל שְׁנֵי מִינֵי אֲרִיג, אֲרִיג עֲלִיּוֹן וְאֲרִיג תַּחְתּוֹן, כְּדֵי שְׁבַתוֹךְ הַגּוֹלָה יִהְיֶה צָפוֹן הַנּוֹסֵתָר, — לְכָד, סְבָא רַחֲמָאֵי, הָרִי אֵתָה לְכָדָךְ הָאֵמֶן הַיְיָהוָה בְּסִפּוּרְתָנוּ, וּמִי יִדְמָה לָךְ! אֲנָחְנוּ, הַצְּעִירִים, מוֹדִים לְאֵלֹהֵים, כְּשִׁסְפּוּר־הַמַּעֲשֵׂה עֲצָמוֹ יוֹצֵא מַתְחַת דְּבֵי בְּשָׁלוֹם, לְלֹא מוֹם וּפְגָם בְּאִבְרָיו מִבְּחִינַי סְפָרוּתִית.

קְבֵל־נָא אִיפּוּא, סְבָא אֲהוּב־לְבִי, אֵת מַתְּנֵי — אֵת הַרְמוֹן הַיְהוּדִי הָרֵאשׁוֹן שְׁלֵי, וְהֵי רְצוֹן מְלִפְנֵי אֲבִינוֹ שְׂבִשְׂמִים, כִּי סְטֵמְפְּנִי שְׁלֵי יוֹצֵא מִן חֶסֶד בְּעֵינָהּ, וְחַשְׁבֵּעַ נְתַת, כְּכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאֵל וְנִשְׂאָה, מְנַכְדָּךְ הַנְּאֻמָּן לָךְ.

הַמְּחַבֵּר.

דֵּי אִידִישֶׁ טָאָכְט עַר רַחֲלֵ' ע דֵּי שְׁנַעַע מִיט אִיהַר אִידִישֶׁר עַהרֲלִיכְקִיט און דָאָס אִידִישֶׁ וּוְיִיב עַל פְּרִידֵל מִיט אִיהַר סוּחַר־יִשְׁעֵן גֵּיסַט און מִיט אִיהַר צִי־טַעֲרַען אִיבַעֲר'ן קַעֲרַבַעַל — יַעֲדַעֲר מִיט זִיין בַּעֲזוֹנְדַעֲר וּוְעִלְטַעַל. סְטַעֲמַפַּעֲנִי, רַחֲלֵ' ע און פְּרִידֵעַל — דָאָס זַעֲנַען מִינַע פֶּאַרשׁוֹינַעֲן דֵּי מִיּוּחְסִים, וּוְאָס זִיצַעֲן אוֹיבַעֲנַעֲן אִין בּוּיַד, און דֵּי אֵלַע אִיבַעֲרִינַע זַעֲנַען שׁוֹיִן גֵּלָאָט אוֹזִי זִיטִינַע פֶּאַרשׁוֹינַע, וּוְאָס חַאֲפַעֲן זִיךְ אִיבַעֲר, וּוְי עַם אִיז, זִיצַעֲן תְּמִיד אַקַּעֲנַעֲן. דַּעֲרַפֶּאַר בִּין אִיךְ אַפְּגַעֲקוּמַעֲן דֵּי אִיבַעֲרִינַע חֲבַרָה מִיט אַ צוּוִי־דֵּרִי וּוְעַרְטַעֲר, און מִיין גֵּאָנְצַע הָאָרַע־וּוְאַנִיעַ הָאָב אִיךְ אוּוַעֲקַעֲנַעֲבַעֲן יַעֲנַע דֵּרִי מִיּוּחְסִים.

אִיךְ מִיין, אַז אִידִישֶׁ מוּזִיקֶאָנְטַעֲן, דָאָס הִיסַט, אוןזַעֲרַע חֲבַרָה כְּלִיזְמַר, זַעֲנַען פֶּאַר זִיךְ גֵּאָר אַ בַּעֲזוֹנְדַעֲרַע וּוְעִלְטַע, און ס'אִיז כְּדָאֵי אַרִינְצוּקוּקַעֲן אִין זִייעֲר לַעֲבַעֲן אַרִיין פִּיעַל טִיעַפַּעֲר, אֵלַס אִיךְ הָאָב עַם גַּעֲטַהֲאָן אִינ'ם דָאָזִינַעֲן רֶאָמָאָן. מַע בַּעֲדָאֲרַף דַּעֲרַצוֹ הָאָבַעֲן אִייעֲר אוּיג, זִיידַע לַעֲבַעֲן, אִייעֲר פַּעֲדַעֲר מִיט אִייעֲר הַתְּמַדָּה. אַר, וּוּאוּ נַעֲמַט מַעַן הַתְּמַדָּה, יִשׁוּב־הַרַעַת? גַּעֲדוּלְדַר וּוּאוּ נַעֲמַט מַעַן?

«אִיבַעֲר אַ וּוְעַרְק — זָאָגַט אִיהַר מִיר אִין אִיין אַנְדַּעֲרַעֲן בְּרִיעַף — אִיבַעֲר אַ וּוְעַרְק, לִיעַב אִינִיקַעַל, בַּעֲדָאֲרַף מַעַן שׁוּוִיצַעֲן, מַעַן בַּעֲדָאֲרַף אַרְבִּיטַעֲן, פִּיילַעֲן אִיטְלִיכֶם וּוְאָרַט; גַּעֲדַעֲנַקַט, וּוְאָס אִיךְ זָאָג אִיךְ — פִּיילַעֲן, פִּיילַעֲן!»

פִּיילַעֲן! אָט דָאָס אִיז טַאָקִי דֵּי צַרָה מִיט אוּנוּ, יוּנְגוּוּאַרְג, וּוְאָס מִיר הָאָבַעֲן קִינְמַאָל קִיין צִיט נִיט און חַאֲפַעֲנַעֲן אַפּ דָאָס גֵּאָנְצַע וּוְעַרְק, שְׂטַעֲהַעֲנַדִּיג, וּוְי מַע זָאָגַט, עַל רַגְלֵ אַחַת, טַאָקִי אִין אִיין

אָטְהַעַם, נִישַׁט אַפְּגַעֲשַׁטְעִלַט זִיךְ אוּיף יַעֲדַעֲן גַּעֲדָאָנַק, אוּיף יַעֲדַעֲן וּוְאָרַט בַּעֲזוֹנְדַעֲרַע, צו אַרְבִּיטַעֲן און פִּיילַעֲן, וּוְי אִיהַר טַהוּט. אִיךְ וּוִיט, לִיעַבַּעֲר זִיידַע, אִיךְ פִּיחַל עַם, וּוְי נִוִיטִיג עַם אִיז גַּעוּוַעֲן אִיבַעֲרַצוּלִיטַעֲרַעֲן «סְטַעֲמַפַּעֲנִי» אִין עַטְלִיכַע וּוְאַסַּעֲד רַעַן. אוֹדַאֵי בִּי אִיךְ וּוְאָלַט סְטַעֲמַפַּעֲנִי בַּעֲקוּמַעֲן גֵּאָר אִיין אַנְדַּעֲרַעֲן פָּנִים; פּוֹן אִייעֲרַע הַעֲנַד וּוְאָלַט עַר אַרוּים אַנְדַּעֲרַשׁ, גֵּאָר אַנְדַּעֲרַשׁ; בִּי אִיךְ, זִיידַעֲנִי, וּוְאָלַט שׁוֹיִן דָאָ גַּעוּוַעֲן אַ «מַעֲשֵׂה אִיבַעֲר אַ מַעֲשֵׂה», אַ «מַעֲשֵׂה אִין אַ מַעֲשֵׂה» און «דֵּי מַעֲשֵׂה אֵלִיין».

«אִיךְ הָאָב לִיעַב, — זָאָגַט אִיהַר וּוְיַעֲדַעֲר אִין אַ בְּרִיעַף — אַז חוּץ דַּעַם שְׁנַעֲנַם פְּנִימַ'עַל זָאָל אִין אַ קַאֲרַטִינַקַע אוּיךְ זִיין לַעֲבַעֲן, שְׂכַל און גַּעֲדָאָ נַק, וּוְי אִין אַ לַעֲבַעֲרִינַעֲן מַעֲנַשַׁעֲן; אַ קַאֲרַטִינַקַע בַּעֲדָאֲרַף, חוּץ שְׁנַעֲנַע מְלִיצָה, אוּיךְ מִיךְ לְאֵזַעֲן עַפּוּיִס הַעֲרַעֲן...»

אָט דַּעַר סוּד אִיז אָבַעֲר אַנְטַפְּלַעֲקַט נְאָר אִיךְ אֵלִיין און וּוְיַטַּעֲר קִינַעַם נִיט; בַּעֲשָׂאֲפַעֲן בִּלְדַּעֲר, וּוְאָס זָאָלַעֲן הָאָבַעֲן אִין זִיךְ צוּוִי גַעֲשַׁטְאָלְטַעֲן, אַ רַעֲכַטַע זִיט מִיט אַ לִינַקַּעֲר זִיט, אִיין אוֹיבַעֲרַצִּיג מִיט אִיין אוּנטַעֲרַשְׁלָאָג, אוּזִי אַז אִינ'ם אַפְּעַנַעֲם זָאָל לִיגַעֲן בַּעֲהָאָל־טַעַן אַ פַּעֲרַבְאָרְגַענַעַם, אַ תּוּךְ־זָאָךְ — דַּעֲרוּיַף, זִיידַע לַעֲבַעֲן, זַעֲנַט אִיהַר נְאָר אֵלִיין דַּעַר אִינְצִיגַּעֲר קִינַסְטַלַּעֲר אִין אוּנוֹעֲר לִיטַעֲרַאָטוּר, און וּוְעַר קָאָן זִיךְ צו אִיךְ גֵּלִיכַעֲן? מִיר, יוּנְגוּוּאַרְג, דַּאָנַקַעֲן גֵּאָט, וּוְעַן דֵּי מַעֲשֵׂה אֵלִיין קוּמַט בִּי אוּנו אַרוּים בְּשָׁלוֹם, אָהן אַ מוּם, מִיט אֵלַע אַבְרִים פּוֹן אַ לִיטַעֲרַאֲרִישׁ בַּעֲשַׁפַּעֲנִישׁ.

נַעֲמַט זַשַׁע אוּיף, לִיעַבַּהֲאֲרִיצִיגַּעֲר זִיידַע לַעֲבַעֲן, דֵּי מַתְנָה — מִיין עַרְשַׁטַּעֲן אִידִישֶׁן רֶאָמָאָן, וְהֵי רְצוֹן, און ס'זָאָל זִיין דַּעַר גוּטַעֲר וּוְיַלַּעֲן פּוֹן זִיין לִיעַבַּעֲן נְאָמַעֲן, אַז מִיין סְטַעֲמַפַּעֲנִי זָאָל גַּעֲפִינַעֲן לִיטַעֲוִעִלְנִיקִיט אִין אִייעֲרַע אוּיגַעֲן, און אִיהַר זָאָלַט הָאָבַעֲן נְחַת, וּוְי אִיהַר וּוִינַשַׁט זִיךְ אֵלִיין, פּוֹן אִייעֲר אִיבַעֲרַגַּעֲבַעֲנַעַם אִינִיקַעַל

דַּעַם מַחְבֵּר.